

* Vuk Stefanović Karadžić je poslal v Prago necemu českemu pisatelju dva iztisa svojega serbsko-latinsko-nemškega slovnika. Izdaja se ti slovník v veliki veličini in veljá 5—6 gold. V Pragi je že čez 30 naročnikov na-nj.

Popís

smreke u Vitinjski fari na Štajarskem, na kateri so si nekteri podobo matere božje viditi domišljevali.

Menda ga ni več na Slovenskem kota, kjer bi še ne bili zaslišali koliko toliko čudovitega pripovedati o neki smreki u Vitinjski fari na Štajarskem, h kateri je lansko leto jezero in jezero ljudí, mladih in starih, zdravih in bolnih, posebno iz kmetiškega stana od vsih slovenskih krajev romalo. Ker se je pri njej mnogo popotnikov zavedlo in očitno spoznalo, da je temu romanju samo dobičkarija pot napeljala, se je sploh mislilo, da bo spomin na smreko za vselej zaspal, da bo romanja do nje za naprej konec, berž ko bo zima s svojem belem pertom trudno zemljo zakrila. Pa zemlja še ni bila letos svojega lica pridno izpod merzle odeje pomolila, glej! smo vidili sopet novih romarjev, ki pritekajo, kakor lastovice u prvi spomladi. Ker je po takem čutiti, da se za temi prihodniki še veliko družih giblje, ki so na toplejo letino svoj prihod do naše smreke odložili, jim hitim prijateljski na proti in jim te lističe za popotnega tovarša priporočim. Želim, da bi se vsi, ki so se na ta pot namenili, ali clo zaobljubili, z njimi dobro soznanili, in scer nekoliko pred, ko bo popotnica pečena. — Ker se ta tovarš ni le en dan ali le nekoliko ur pri smreki mudil, kakor drugi romarji, temuč je celih šest mescov okolo nje opraviti imel, vam bo to, kar se je pri njej godilo, tako na tenko vedil povedati, da noben romar, nobena berčica tako. Ako bi ga morebit nekteri po strani gledé, njemu vkljub ravnali, obljubim, da ga bodo serčno objeli, kadar se bojo na dom vernili. Čujte popis!

Binkoštno saboto lanskega leta, to je, 7. junia 1851, se je na doljnem Štajarskem u Vintinjski fari 5 ur nad Celjem, visoko u Pohorski kmetški okolici Paki, iz Berložnikove hiše glas zagnal, da ste njegove naj mlajši hčeri Tereza, ki je 12 let, in Jerčika, ki je 9 let stara, u domačem gaji, kjer ste ovce pasle, čudovito prikazen matere božje vidile. Pripoveduje se namreč, da je Tereza bila zagledala belkastega goloba, ki se je ravno med razsohe dvaverhnate smreke bil vsedel, in ko ga je svoji sestri Jerčiki kazala, rekoč: „glej, glej lepega goloba!“ ji je Jerčika odgovorila: „to ti ni golob, to ti je le mati božja“. Tereza ni nobene matere božje vidila, Jerčika pa je od tiste dôbe terditi začela, in še dan današnji terdi, da je na dvaverhnati smreki u domačem gaji mater božjo vidila, in da ji je mati božja tri reči povedala, katere pa nobeni živi duši na svetu razodeti ne smé *).

To prigodbo so Berložnikovi začeli sosedom razglasovati, sosedje so jo dalje raznesli, in ob kratkem

*) Nekiga dne sim Jerčkino mater prašal: »Alj vam je Jerčika že razodela, kar ji je mati božja povedala?« »Tega ne smé ona nikomur povedati«, je bil odgovor. »Pa to bote vi vender vedili, ako ji je Maria kaj dobrega in veselega, ali žalostnega povedala«, jo dalje prašam. »Nič žalostnega, temuč samo dobrih in veselih reči«, mi Jerčkina mamka odverne. In nekaj minut pozneje sim pa clo zvedil tiste tri reči, katerih Jerčika nobeni živi duši povedati ne smé. Perva reč je: da bo na njihovi njivi nekoliko niže od smreke cerkva Matere božje in pa kapelica postavljena. Druga, da bo za naprej pri njenih stariših revšina se u bogastvo spremenila. Tretja, da bo Jerčika enkrat ravno zravno Marije u nebesih sedela.

je glas o tej prigodbi vès slovenski svet prešinil in jezero in jezero ljudí zmezil, da so, kakor sim že gori povedal, sami gledat hodili, kar se jim je pripovedovalo o imenovani prikazni.

Mesca julia in augusta so bile tri ceste, vsesteze in poti, ki se u Vitinji stikajo, radovednih in pobožnih popotnikov tako polni, da so se teško eden drugemu ogibali. Ko deželski orožniki (žandarji) to ne navadno shajanje na Pako zapazijo, grejo tudi oni gledat, kar je ljudstvo gledat hodilo na dvaverhnato smreko. Ker pa na njej niso ničesar čudovitega vidili, so jo u pričo obilnega ljudstva posekali.

S tem bi bil gotovo konec vsemu shajanju na Pako storjen, — ali popotniki, ki so to smreko obiskovali, so obilno dnarjev na Paki zapustili. Berložnikova Jerčika je veliko lepih darov bila dobila; njeni stariši se niso nikolj tako dobro počutili, ko ravno ob teh srečno napeljanih shodih. Pa tudi njegovi sosed, in sploh cela Vitinjska fara je na lepem na premnogi grošič naletela, o katerem se ji pred nikdar ni sanjalo. Pačani so tedaj hitro zapopadli, da jim je Berložnikova smreka in njegova Jerčika zlati izvirk u njih okolico napeljala bila. Da bi se jim ta izvirk s posekanj smrekaj ne posušil, je bila Jerčika naprošena, na drugi smreki Marijo zagledati. Jerčika, katera svojo mater u teh rečéh rada uboga, je ljudém še tisti dan na drugi tamkej stoječi smreki Marijo kazala, katere pa nihče drugi ni vidil. Pa ljudstvo je bilo zadovoljno, da jo je le Jerčika vidila.

Da bi ta nova smreka ljudstvo ravno tako na se vlekla, kot ga je poprejšnja, so domači Pačani pa tudi unanji obiskovavci Pake si veliko prizadeli. Pačani so bili kmalo glas zagnali, da se je žandarju, ki je dvaverhnato smreko posekal, desna roka posušila; da je Vitinjskih duhovnov jeden oslepel, ki je ljudí razgovarjal, da naj ne hodijo na Pako; da je veliko bolnikov pri novi smreki ozdravelo; da so sedanji Lavantinski škof zato zboleli bili, ker shodov na Pako podpirali niso, in da so sopet ozdraveli, berž ko so se bili k smreki na Pako zaobljubili, in da so svojo zaobljubo, u kmetiško oblačilo preoblečeni, nek dan pri smreki dopolnili itd.

Vse to so presne laži, katere malopridni po svetu trosijo. Žandar, ki je smreko posekal, je še dan današnji čisto zdrav, kakor je bil. Duhovnov u Vitinji, pa tudi na dalječ od Vitinje ne vémo nobenega, da bi bil telesno oslepel. Bolnikov, ki so iz daljnih krajev na Pako prilezili, ni tamkej nobeden ozdravel, ampak njih mnogi od težavnega pota izdelani in vtrudeni so se veliko bolj bolni iz Pake na svoj dom vernili. Kar milostivega knezoškofa Lavantinskega zadene, je res, da so bili na svojem apostoljskem potovanju lansko jesen u Celji po božjem naključji zboleli, in so po božji milosti tam sopet ozdraveli. Da bi bil pa kdo Njih zaobljubo k smreki na Pako slišal, ali Njih pri tisti smreki na Paki vidil, tistega še dozdej ni nobena človeška mati rodila.

Največo laž o imenovani prikazni je nek dobičkarski zaplotnik s tem po svetu pokadil, da je veliko jezer podob natisniti dal, na katerih se na smreki bela podoba matere božje vidi. Ker je ta lažnjivi prerok u ovčjem oblačilu brezštevilno teh tablic že razprodal, brez da bi se hotel Slovencem razodeti, je čutiti, da bo on svoje sleparstvo še dalje gonil, dokler bo lahko verno ljudstvo njegove podobe kupovalo.

Na to bi mi utegnil kdo prigovoriti, da jih je jezero in jezero, kateri so pripravljeni pri živim Bogu priseči, da so u resnici podoba matere božje na večkrat omenjeni smreki vidili. — Poterpite nekoliko in preberite moj popis do kraja. (Dalje sledí.)

na namenjeno mesto prišlo, ki se tako večkrat cele mesce od kraja do kraja pošilja, preden na pravo mesto pride. Mnogo jih je pa tudi, ki od napisa celò nobenega zapopadka nimajo, akoravno znajo brati in pisati. V spričo tega bi zamogli sto in sto napisov napeljati; damo pa le sledečega v izgled:

»Ta pisem schlich na Narperga Bezirk zdej je pa dwe ur od narperga naprej Kranfki Luka is Schwina be-renta se imnuje na Stajarskim na enem hribzki stoji win toz od enga gospoda tle not se kolaraben seme dobik.

Takim v poduk povémo, da na napisu ni družega treba, kakor imé in perimek tistega, na kterega se piše, in pa kraj, v kterem stanuje, in bližnjo pošto natanjko naznaniti, in sicer takole:

Naj prejme
gospod (gospa), posestnik itd.

v (Šmartnu)
pri (Krajnju).

Ako se pa pismo pošlje v kako mesto, ni treba družega, kakor imé mesta napisati, zraven pa je potreba hišno številko, in če tisti, na kogar se piše, v kakem predmestju stanuje, tudi predmestje pristaviti, n. pr.

Naj prejme
Blagorodni gospod J. J.

v Ljubljani
na Poljanah št.

Na šolske učence, ces. vradnike itd. ni treba številke in predmestja, ampak le pristaviti, v kateri šoli so, ali kterež vradnii itd. služijo.

Nekteri pa tudi delajo napise v nemškem jeziku, misleči, da se sicer na napise v slovenskem jeziku ne porajta; toraj toliko smešnih na pol nemških, na pol slovenskih napisov pride na pošto, na priliko:

Ann dem
Hern Lukas Jipaw Stat Ein
Holzhafft (Staatsanwaltschaft!)

zum Kanzelaidinar.

Vsacemu je prosto napis narediti, v kterem si bodi jeziku; nobeno pismo zavolj tega ne bo zaostalo ali se zgubilo. Le takrat, ako se v kake tuje nemške kraje piše, je svetovati imé kraja tudi v nemškem jeziku pristaviti, sicer pa je to nepotrebno, ker vradniki na Slovenskem, ki imajo s pismi opraviti, morajo slovensko znati, in nobeden se ne bo in se ne smé prederzniti, pisem, na kterih so slovenski napisi, zadrževati, ali kaj družega zoperpostavnega ž njimi početi, ker bi sicer kazni zapadel.

Cegnar.

Popis

smreke u Vitinjski fari na Štajarskem, na kateri so si nekteri podobo matere božje viditi domišljevali.

(Konec.)

Kar sim ob tem trojnem obiskanju smreke zvedil, je bilo zlata vredno; vender me je še skerbelo zvediti, kako se je ta reč začela, in to zvediti sim še pozneje dvakrat smreko in Pačane obiskal in scer zadnjikrat 27. januara 1852. Obadvakrat sim nekoliko ljudi pri smreki našel, podobe pa nisim na njej nobene več zapazil.

Zravno tega, da sim ta široko razglašeni čudež sam na Pako preiskavat hodil, sim tudi Berložnikove ljudi in njegove sosedo na tenko izpraševal za vsem; karkoli se mi je dozdevalo, da bi me mojemu cilju bliže pomakniti utegnilo.

Ob tem izpraševanju in zvedavanju sim na neverjetno sirovo neznanstvo, na tako gosto slepoto u kersanskih rečeh zadel, in toliko o tem debelih laží slišal, da bi z njimi lahko cele bukve napolnil. V tej njih slepoti in temi se je včasih kako zerno zasvetilo, katero sim hitro pobral, ter ga svetu na ogled položim.

Berložnikova rodovina znese vkupno 12 oséb. Njih najstareja oseba ima 69, najmlajša 7 let. Te

ljudi je, pred ko so se shodi u njih gaj bili začeli, terdo siromaštvo stiskalo. Polni nabožnega praznoverstva, so samo v njim pomoči iskali si svojo revšino izboljšati, zatorej so se delu svojega stana skoro čisto odvadili. Ker jim praznoverske misli zmirom po glavi rojijo, so se že pretečene leta večkrat med saboj pogovarjali in si želje razodevali, da bi Bog vender tudi na njih dvaverhnati smreki hotel kak čudež storiti, kakoršni se je na dvaverhnati smreki na Oslovi gori pri Belih Vodah u Škalskem okraju pred nekimi leti godil, kamor se iz Pake prav lepo vidi. Berložnik mi je pripovedal, da Bog na dvaverhnatih smrekah posebno rad čudeže dela. Za poterjenje tega mi je povedal, da je na Oslovi Gori dvaverhnata smreka stala, da se je med njenima razsohama svet križ prikazeval, pred kterega je nekega kmeta vol klečat hodil. To je sprožilo obilne shode do tiste smreke, in ljudje so pri njej toliko dnarjev ubogaime dajali, da so pred tremi leti na tistem mestu, kjer je dvaverhnata smreka stala, začeli veliko cerkvo svetega križa zidati.

Neki Pačan mi je razodel, da so tudi Berložnikovi med razsohe svoje dvaverhnate smreke vsakoverstne podobe svetnikov postavljali, so krave in ovce k tisti smreki gonili, pa nobeno živinče ni hotlo tam poklekovati. (Berž ko ne, da še ti ljudje niso bili zvedili, da goveda in ovce gotovo pokleknejo, ako u kaki jamici soli najdejo, katere drugač doseči ne morejo).

Berložnikovi so tudi že prejšne leta pripovedovali, da sta na njih zemlji, nekoliko pod dvaverhnatoj smrekaj nekdej nunski kloster in pa cerkva Matere božje stala, katera so ajdovski Francozi nekdej dolgo poderli!!!

Pred tremi leti na svete Višarje gredé so Berložnikovi ljudje tudi Bokersdorf na Koroškem obiskali, ker se je govorilo, da se tamkaj u nekem gaju Mati božja pastirjem prikazuje. Berložnikovi niso tam tiste prikazni vidili, ali to so bili zapazili, da so romarji tiste pastirje lepo darovali.

V njih pogostnem, že privajenem praznovanju so jim njih dvaverhnata smreka, sveti križ na Oslovi gori in Bokersdorf vedno u mislih in na jeziku bili. Pastirji u Bokersdorfu so jim luč prižgali, kako bi se shodi tudi na Pako u njih gaj napeljali.

Lansko leto je bila teden pred Binkoštni stara Berložnica sopet na sv. Višarjih, od kodar je binkoštni pondelj domú prišla. Ko domú pride, zvé, da ste njeni vnukinji prigodbo o golobu in Materi božji sosedom že razglasile. Ta prigodba se je bila pod Berložnikovo strehoj nekoliko dni popred, ne pa u njegovem gaju izlegla. Ko so se sosedje in drugi okolj njegove smreke shajali, je ona hinavsko jim pripovedovala, da so Žabnički gospod tehant v čertek pred Binkoštni na sv. Višarjih vsim romarjem oznanili, da se bo na Paki na neki smreki na binkoštno saboto velik čudež godil, da se bo na njej Mati božja prikazovala, katero bojo pa le tisti vidili, ki so v posebni gnadi božji!!!

Berložnikov sin J., zdaj 23 let star, je poprejšne leta, dokler je še pastir bil, večkrat za kratek čas u skoro domačih smrek z nožičem vsačih kak križec, včasih kako hišo, ali cerkvo, včasih kako človeško podobo zarezal, in je vidil, da se take podobe, kadar smolo spustijo, na soncu prav lepe prikažejo. Da bi toraj razun njegove sestre Jerčike tudi drugi obiskovavci na smreki kako podobo zagledali, je J. tedaj pa tedaj visoko na njenim stebalu enake podobice napikal. Ob večerih, kadar ni bilo veliko unajnih romarjev vkup, je on lampice na smreko nosil, in vošene svečice na veje pritikal in zažigal, je včasih kako vošeno, včasih kako papirnato podobo na smreko pritiskal; — in te čisto naravne reči, katere so priprosti obiskovavci rajši za čudež

vzeli, kot da bi se bili o njih sleparski malovrednosti prepričali, so pretečeno leto najmanj stotavžent romarjev iz Štajarskega, Koroškega, Krajnskega in Horvatskega k sebi privabile!!! — Zarajtanih denarjev od teh romarjev je na Paki 1135 goldinarjev, nezarajtanih pa lahko da še več ostalo.

Tega dobička Pačanom nezavidim, žalim pak, da poglavarji niso glasovitega čudeža odkraja ojetro[pretresti] dali, dokler še ni bilo toliko sveta osleparjenega.

Pačani bi za letos več ne vedili, kako bi ljudstvo k svoji smreki mamili, ako bi jim neke deklina iz Ruš (Maria Rast) za Dravoj ne bile čedne podobe matere božje lansko jesen darovale. Ta podoba iz lesa, 12 palcev visoka, v svetlo belem oblačilu, s pozlačenoj kronoj na glavi, s poobešenimi rokami, od katerih se ji pozlačeni žarki na tla spuščajo, z rudečimi jagodami (koravdami) okoli vrata, stoji blizo smreke na oltarji u kapelici, katero je Berložnik iz desek nalaš za njo napravil. Letošnji prihodniki, (kateri imajo véro za gore prestavljati!) so si dali od Pačanov dopovedati, da se je ta podoba lani na smreki prikazovala! — Pred njo stoji bel glinast krožnik za denarje nabirati, iz katerega jih Berložnik vsaki dan po večkrat ogreblje, brez da bi za nje komu odgovor moral dajati. — In s temi denarji, katere laž in sleparstvo u plajšu pobožnosti goljufanim popotnikom nemilo iz žepov muzga, s temi denarji bi si Pačani radi cerkvo? hišo božjo? postavili! — Kdor pomisli, da je naš izveličar Jezus Kristus svoji cerkvi resnico za uklado podložil — resnico, za katero je svoje življenje na križu pustil — resnico, kateri za ljubo so tudi njegovi apostelnji in učenci najstrašnejše muke — smert voljno preterpeli: tistega mora strah in groza obhajati, slišati, da si tukaj nekteri prizadevajo na uklado laži z izgoljufanimi denarji božjo hišo staviti!

Pa vender, mislimo si, da bi se tukaj v resnici cerkva postavila, bomo pa vender zategli verovati, da bi katoliška cerkva tacega duhovnika izmogla, kateri bi se prederznil najsvetejši ofer sv. maše u cerkvi opravljati, za katero je osnova u peklu narisana bila, pod katero je sam peklenški satan svoj prvi vogelni kamen vložil, katera bi na ukladi laži in sleparstva stala!

Iz tega bo vsak lahko posnel, da tisti, ki na Pako k smreki romajo, brez vsega dušnega dobička, samo grešno sleparstvo v njegovi hudobii poterdujejo in podpirajo, in po takem Bogu popolnoma — nasprot stopajo.

Novičar iz slovanskih krajev.

Iz Karlovca se 4. marca „Novicam“ tole piše: „Ker nekteri Krajnci, kateri hodijo v Karlovec pšnice, koruze, prosa, napolice in družiga žita kupovat, so tako nespametni, da se dajo od fakinov in družih brezvestnih mešetarjev (ondi nastanjenih Krajncov) slepariti, da žito pri vsakim vaganu 2 ali 3 kraje. više plačajo (ker to fakini dobijo na roko, kar se oni pri kupcu više pogodé (zglihajo) in siromak Krajnec plača), omenite to stvar v „Novicah“ in razjasnitevjim, da v Karlovcu dobijo žita dostó, magazinov stoji vsaki dan 150 odpertih, in da naj se kupec pri trgovcu za kup sam pogodí, pa bo vidil, da bo pri vsakim vozu prihranil 2 do 3 fl. Zakaj bo siromak fakinam zobe mastil, ki imajo dosti 1 kraje. od vagana in ne od mernika za nalaganje vozá! 6 Karlovških trgovcov.

Iz Cividada. Ker véim, da je „Novicam“ vsaka slovenska drobtinica draga, se tudi jez enkrat iz Lahov oglasim in vam z veseljem povém, kako verlo se duhovni gospodje v Šent-Peterski fari s slovenšino

obnašajo. Gređoč eno nedeljo popoldan v imenovano faro na sprehod, stopim tudi v cerkev, kjer so ondašnji farmani ravno pri popoldanski službi božji bili. Serce mi je veselja igralo, slišati dušniga pastirja pobožne poslušavce v čistim slovenskim jeziku keršanski nauk učiti; po dokončanim sv. nauku pa je zadonela od vse pričujoče množice lepa pesem „Sveto“. — Vse to slišati v tako imenovani laški deželi, in v deželi, v kateri lahunstvo, zaničevaje vsako drugo narodovnost, glavo povzdiguje, se domorodca serce povzdigne radosti polno, in iz globočine serca doní: čast in hvala rodoljubnim gospodam duhovnikom, ki tako ljubeznjivo v milim maternim jeziku svoje ovčice podučujejo.

A. Komelj.

Iz Celja. Xp. *). 14. sušca je bila pri naši c. k. deželni sodii perva sodba, pri kateri sedi namesto poprejšnih porot po novi postavi 5 sodnikov in predsednik, ki razsodijo krivíco ali nedolžnost zatoženca in določijo kazin, in pri kateri obravnavi smejo le pravoznanci in taki biti, v katerih znanstvo sodniška reč spada. Sodilo se je hudodelstvo požíga; zatoženc je bil kriv spoznan in na 15 let v teško ječo obsojen. — Ravno se širi po mestu grozna govoríca, da je neka kramarica in kerčmarica pri sv. Duhu poleg Konjíc nekiga kupčevavca z lesam zavolj 4000 fl. na grozovito vižo ob življenje pripravila, kteriga truplo so v vodi našli; sodijsko preiskovanje se je že začelo. — V pomoč pogorelcem v Levcah so napravili po sporočilu tukajšnjiga ljudomiliga županijstva naši verli rodoljubi in prijetli umetnosti slovensko igro „Županova Micka“, za katero si jespet po stari lepi navadi naš častiti bukvtiskar g. Jeretin s svojimi hvalevrednimi sinovi veliko prizadjal, kterim se moramo, kakor vsim rodoljubnim g. igravkam in igravcam očitno zahvaliti; nar bolje sta se pa spet, kakor v vsih domačih igrah, skazala Jaka župan in njegova hči Micka. Glediše je bilo čez in čez polno; nabralo se je 164 fl. Ta skupšina znese s tistimi darovi, ki so se po hišah nabrali, 400 fl., razun živeža in oblačíl, ki so se ubogim pogorelcem odrajtali. Bog poverni dobrotnikom stoterno njih milodar! Omeniti moram tudi milošine, ki so jo bližnje vasí in Žavce s svojim neutrudljivim županam Širca imenovanim revežem podarili in pripomogli, karkoli je v njih moči bilo. Ali Bogu bodi milo! vsi ti obilni darovi ne bojo zamogli strašne nesreče dostojno polajšati. — Ta celi mesec slišimo zalefante ukaje in prepevaje po Celji koráčiti, kateri notranje veselje in žalost v pesme razlivajo, — so rekruti, ki imajo ne za domači regiment Kinsky, ampak za druge polke srečkati.

Iz Štajarsko-Krajnske meje. Na stranski železnici, po kateri iz Hrastnika na cesarsko železnico premog vozijo, se je 1. dan t. m. grozna nesreča naključila. Šel je namreč 60 let star berač Jakob Krajcar, akoravno je ostro prepovedano po stranski železnici k Savi; za njim perletijo vozovi kot strela, in ker je bil berač gluh, ni slišal gromenja vozov, ter se ni vedil ogniti; voznik pa, ki je vedno prenašlo vozil, in že lansko leto pridnega kmeta v veliko nesrečo pripravil, ga je morebiti prepozno zagledal, da voza več ustaviti ni mogel, in berača povozil. Ubogi starčik je bil tako raztergan, da skorej človeške podobe več imel ni. Nemarni voznik je spotama pobegnul, in c. k. sodija je spoznala, da je res po hudi nemaršini ta nesreča zgodila se. Nadjamo se, da bodo nove postave v zadevi železnice v prihodnje take nesreče zavarovale.

Iz Krajnja je došla „Novicam“ sledeča zahvala: 3. t. m. je umerla moja ljuba sestra Franciška Saveria. Bila je ona dobra dušica, umetna pevka Krajnske

*) Poslani spis nam je drag; kmalo pride na versto. Vrd.